

PAASIMPRESSIE.

Het is paaszondag en ik loop buiten.

Ondanks de weersvoorspelling, die hagel, sneeuw en regen voorspelde, schijnt de zon.

Nieuw groen, krokusjes en narcissen wedijveren met elkaar in het uitzenden van kleurige hoopvolle boodschappen.

Pasen is de tijd waarin het lijden en de wederopstanding herdacht wordt.

Niet voor niets vallen het Christelijke Pasen, het Joodse Pesach en de oudere heidense lentefeesten samen. Het thema is immers hetzelfde: het nieuwe begin na de dood, de lente na de winter, de wederopstanding.

Het is of je een doek over het oude haalt, het uitwist en opnieuw begint.

Emotioneel zijn de thema's van Pasen zowel de rouw als de hoop.

De rouw die hoort bij het loslaten en de hoop die hoort bij het nieuwe.

Christelijk thema daarbij is de verinnerlijking.

Na de dood van Christus leeft hij voort in de harten van de mensen en blijft zijn boodschap levend, krijgt misschien ook een nieuw begin en een nieuwe gestalte

Wat doet het Boeddhisme daarmee?

Het Boeddhisme kent geen paasfeest. Maar de cyclische gang van de natuur en van het leven is wel een kernaanname in het Boeddhisme.

Wederopstanding is in het Boeddhisme niet beperkt tot een Christus, maar valt een ieder ten deel. Het bewustzijn gaat door. Grappig dat onlangs uit een heel andere hoek - een westers cardioloog, die vanuit zijn praktijk als hartchirurg meer dan eens getuige is geweest van het feit dat het bewustzijn doorgaat, ook als de patiënt officieel hersendood is - daar steun voor is: het bewustzijn stopt niet met de dood. (Pim van Lommel: eindeloos bewustzijn).

En niet alleen stopt het bewustzijn niet, maar volgens het Boeddhisme incarneren we opnieuw. Een nieuwe kans, een nieuw begin, een nieuw leven.

Thema's die op natuurlijke wijze in het Boeddhisme zitten.

Gaat dat eeuwig door?

Dat kan. Het is mogelijk.

Volgens het Boeddhisme kun je er ook aan ontsnappen, aan de kringloop van wedergeboorte.

Maar nu ga ik even terug naar mezelf.

Wil ik daaraan ontsnappen? Definitief? Als ik buiten in de zon loop en het is Pasen, vind ik het wel een geruststellende gedachte dat ik na mijn dood opnieuw een kans krijg.

Ook wel spannend en een beetje eng. Wie weet hoe de aarde er dan uitziet. En waar ik geboren word.

Nou ja, zie ik ook nog eens iets anders van de wereld.

Maar het kan een moeilijk leven worden. Alles kan.

Het hangt er ook van af wat ik ervan maak. En of ik los kan laten en accepteren wat op mijn weg komt.

Los laten een acceptatie zijn typisch Boeddhistische thema's. Je niet ingraven in de emoties en besognes van het hier en nu. Wel aanwezig zijn in het hier en nu. Met een heldere aandacht. Met een helder bewustzijn. Bewust ZIJN. Alleen maar zijn, met volledig bewustzijn. Dat is wat de Boeddhistische monnik nastreeft, en ook de leek.

Ik denk dat het misschien zo is, dat er op een bepaald moment, misschien op een bepaald moment in je ontwikkeling een mogelijkheid is om te kiezen om niet meer terug te keren, niet meer te incarneren. Zou kunnen. Maar ook het Boeddhistische begrip Boddissatva - iemand die terug keert als Boeddha - houdt in dat ook iemand die de opperste staat van verlichting heeft bereikt kan kiezen om terug te keren.

Ik houd het er maar op dat er nog wel een volgende ronde komt.

Ben je dan nog "jezelf" of ben je dan compleet iemand anders?

Wat is "jezelf"?

Wie ben je?

Ik was vroeger een schattig klein meisje, later een hardwerkende jonge vrouw en nu een mijmerende vijftiger. Dus voor gedaanteverandering hoef ik niet te wachten tot een volgend leven, dat gebeurt nu ook al. Traag weliswaar, hoewel... mijn rimpels nemen toch in hoog tempo toe. En wat is snel?

Het "ik" of het bestaan van een "ego" is in het Boeddhisme een thema.

Wat ik "ik" noem, heeft te maken met wat ik als "ik" ervaar.

En vooral met degene die ervaart. "Ik" is het centrum van mijn ervaringen.

Het is dus vooral de continuïteit die zorgt voor het ervaren van een "ik".

Ook al verandert dat "ik" voortdurend van gestalte.

"Ik" was vroeger een klein meisje,

"ik" was twintig jaar geleden een hardwerkende jonge vrouw met kleine kindertjes,

"ik" ben nu een vijftiger die uit het leven wil halen wat er nog in zit.

"Ik" ga eens dood, dan ben "ik" ergens – god weet waar en hoe – en na enige tijd incarneer "ik" weer.

Ha, maar dan ben je meteen alles compleet vergeten, bij je wedergeboorte, dus waar is dan je "ik"?

Tja.., maar iemand die dement wordt vergeet ook essentiële levenservaringen, en toch blijft hij of zij een "ik".

De draad van een "ik" wordt steeds dunner, maar toch geloof ik niet dat die draad breekt.

Hum, nu even de psycholoog aan het woord:

Hoe voelt dat om zo te denken?

Goed. Dat voelt goed. Het is hoopgevend. Het is ook rechtvaardig. Mensen die nu niet zo'n geweldig leven hebben, hebben dat misschien straks weer wel. Ieder op zijn tijd.

Ik hoef nu ook niet alles in één keer goed te doen. Er komt een nieuwe kans.

Het maakt alles wat lichter. Alleen dat al maakt het zinvol zo te denken.

Ja, maar wat is nou "waar"?

Tja, wat heet "waar"? En hoe zou je dat kunnen weten?

Doet me denken aan een anekdote die ik eens gelezen heb van een Indische arts.

Opgroeïend in een traditioneel Indisch gezin was het voor hem vanzelfsprekend dat het leven, net als alles in de natuur cyclisch was. Dat hoefde je niet te gaan bewijzen. Wat vanzelfsprekend is ga je niet bewijzen. Dat het bewustzijn stopt bij de dood, dat was een geloof. Dat geloof heet reductionisme. Het reduceert alles wat als "waar" aangenomen wordt tot alleen het tastbare en wetenschappelijk bewijsbare. Westers verlichtingsdenken. Een vorm van rationeel denken die in de 17^e eeuw is ontstaan.

De omkering die volledig blijft kloppen vind ik intrigerend.

Niet reïncarnatie is een geloof maar reductionisme, niet de-dood-als-einde-van-alles is vanzelfsprekend, maar het cyclische karakter van alles wat leeft is vanzelfsprekend.

Het hangt maar van je referentiekader af.

Pasen: een reflectie.